

Sygn. akt I C 509/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

dnia 30 czerwca 2014 r.

Sąd Okręgowy Lublinie I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSO Maria Stelska

protokolant Dorota Twardowska

po rozpoznaniu w dniu 26 czerwca 2014 r. w Lublinie

na rozprawie

sprawy z powództwa M. M. (1)

przeciwko (...) S.A. z siedzibą w W.

o zadośćuczynienie i ustalenie

I. zasądza od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powódki M. M. (1) tytułem zadośćuczynienia kwotę 60 000 (sześćdziesiąt tysięcy) złotych z ustawowymi odsetkami od kwoty 16 000 (szesnaście tysięcy) złotych od dnia 27 czerwca 2012r. do dnia zapłaty oraz od kwoty 44 000 (czterdziestu czterech tysięcy) złotych od dnia 17 września 2012r. do dnia zapłaty;

II. ustala odpowiedzialność pozwanego (...) S.A. z siedzibą w W. za skutki wypadku z dnia 23 marca 2008r. mogące ujawnić się u powódki M. M. (1) w przyszłości;

III. w pozostałej części powództwo oddala;

IV. koszty procesu pomiędzy stronami wzajemnie znosi;

V. nakazuje ściągnąć od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Lublinie kwotę 4 015,50 zł. (cztery tysiące piętnaście 50/100) złotych tytułem kosztów sądowych, których powódka nie miała obowiązku uiszczać;

VI. w pozostałej części nieuiszczone koszty sądowe przejmuje na rachunek Skarbu Państwa.

I C 509/12

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 27 czerwca 2012 roku powódka M. M. (1) wniosła o zasądzenie od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwoty 150.000,00zł z tytułu zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wraz z ustawowymi odsetkami od daty wyrokowania do dnia zapłaty. Ponadto powódka wniosła o ustalenie odpowiedzialności pozwanego za skutki wypadku, które mogą ujawnić się u niej w przyszłości oraz o zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwu wskazała, że w wyniku wypadku komunikacyjnego z dnia 23 marca 2008 roku, za który wyłączną winę ponosi kierowca samochodu osobowego marki V. (...), którego pojazd ubezpieczony

był od odpowiedzialności cywilnej w pozwanym zakładzie ubezpieczeń, powódka doznała szkody majątkowej i niemajątkowej. W wyniku doznanych w wypadku obrażeń, stan zdrowia powódki pogarsza się i istnieje prawdopodobieństwo, że w przyszłości nie będzie mogła wykonywać dotychczasowej pracy, która wiąże się z koniecznością pozostawania w pozycji stojącej i pełnej sprawności fizycznej (pozew wraz z uzasadnieniem k. 2-4).

W odpowiedzi na pozew (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. nie uznała powództwa i wniósł o jego oddalenie w całości. W uzasadnieniu swojego stanowiska pozwane towarzystwo ubezpieczeń wskazało, że w wyniku postępowania likwidacyjnego prowadzonego w związku ze zgłoszoną przez powódkę szkodą, pozwany uznał swoją odpowiedzialność za skutki przedmiotowego wypadku i przyznał powódce kwotę 4.000,00zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę oraz kwotę 754,24zł tytułem zwrotu kosztów zakupu leków i innych środków farmaceutycznych, utraconych zarobków oraz odszkodowania za zniszczoną odzież i rzeczy osobiste. Zdaniem pozwanego, kwota przyznanego zadośćuczynienia w pełni rekompensuje wszelkie cierpienia fizyczne i psychiczne już doznane przez powódkę, w tym również te, które wystąpią w przyszłości, zaś dalsze żądanie powódki w tym zakresie, wysuwane w pozwie jest nadmierne (odpowiedź na pozew k. 81-82).

W piśmie procesowym z dnia 5 grudnia 2013 roku pełnomocnik powódki zmodyfikował powództwo i wniósł o zasądzenie od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powódki kwoty 150.000,00zł z tytułu zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wraz z ustawowymi odsetkami od daty wniesienia pozwu, tj. – jak wskazał - od daty złożenia pozwu w biurze podawczym Sądu Okręgowego w Lublinie (k. 347 i k. 348).

W toku dalszego postępowania strony podtrzymywały swoje stanowiska w sprawie (protokoły rozpraw k. 104, k. 348, k. 387).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 23 marca 2008 roku powódka M. M. (1) podróżowała jako pasażerka na przednim fotelu samochodu osobowego marki O. (...), którego kierowcą był jej mąż M. M. (2). W miejscowości K., kierujący samochodem marki V. (...) o nr rej. (...) – K. T., poruszając się z nadmierną prędkością - 100km/h, będąc w stanie nietrzeźwości, jadąc od N. w kierunku L., stracił panowanie nad pojazdem, zjechał na przeciwny pas ruchu i zderzył się czołowo z jadącym od L. w kierunku N. samochodem marki O. (...) o nr rej. (...), którym kierował M. M. (2). W wyniku wypadku, K. T. poniósł śmierć na miejscu. Postanowieniem z dnia 22 lipca 2008 roku Prokuratura Rejonowa w Lublinie umorzyła śledztwo w sprawie przedmiotowego wypadku wobec śmierci sprawcy wypadku K. T. (postanowienie k. 111 dołączonych akt 2Ds 310/08/s).

W wyniku zderzenia pojazdów, powódka M. M. (1) doznała obrażeń ciała w postaci:

- Urazu skrętnego kręgosłupa szyjnego;
- Stłuczenia klatki piersiowej;
- Stłuczenia lewego stawu biodrowego i lewego stawu kolanowego z naruszeniem istniejących zmian zwyrodnieniowych kolana lewego.

Z miejsca wypadku powódka została przewieziona karetką pogotowia do Wojewódzkiego Szpitala (...) Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w L. (karta informacyjna k. 7 i k. 9 i k. 49).

W wykonanym u powódki badaniu RTG uda lewego i odcinka kręgosłupa lędźwiowego nie stwierdzono zmian urazowych, w wykonanym badaniu RTG kręgosłupa szyjnego stwierdzono lordozę szyjną częściowo wygładzoną, dystorsję kręgosłupa szyjnego, wygięcie osi długiej kręgosłupa szyjnego, wysokość trzonów kręgow i przestrzenie

międykręgowy w normie. Powódka została wypisana do domu tego samego dnia z zaleceniem stosowania leków przeciwbólowych (wynik badania k. 10).

W następnym dniu powódka M. M. (1) zgłosiła się do lekarza rodzinnego uzyskując skierowanie do lekarza ortopedy. W dniu 26 marca 2008 roku powódka zgłosiła się do Poradni Ortopedycznej. Przez okres około jednego miesiąca stosowano unieruchomienie kręgosłupa szyjnego za pomocą kołnierza ortopedycznego. W wykonanym w dniu 2 kwietnia 2008 roku RTG bioder

w projekcji AP i miednicy, nie stwierdzono zmian pourazowych w strukturze kostnej, kręgosłup szyjny bez ewidentnych cech niestabilności (historia choroby k. 28-30 i k. 33-35 i k. 152-154, i k. 65-66).

Powódka przebywała na zwolnieniu lekarskim w okresie od dnia 25 marca do dnia 7 kwietnia 2008 roku (zaświadczenie k. 18).

Powódka kontynuowała leczenie w warunkach ambulatoryjnych w Poradni Neurologicznej Zakładzie Opieki Zdrowotnej MSWiA w L. oraz w Poradni Neurologicznej w Ś. z powodu bólów okolicy potylicznej oraz zawrotów głowy. Badaniem neurologicznym nie stwierdzono cech ogniskowego uszkodzenia w zakresie ośrodkowego układu nerwowego, z powodu bólów kręgosłupa stosowano leki przeciwbólowe i przeciwzapalne (zaświadczenie k. 8, historia choroby k. 27 i k.147-148).

W dniu 18 września 2010 roku powódka zgłosiła się do Szpitalnego Oddziału Ratunkowego Zakładu Opieki Zdrowotnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w L. ze skargami na bóle lewego stawu kolanowego i kręgosłupa lędźwiowo-krzyżowego, cierpięcie lewej kończyny dolnej. Po wykonanym badaniu RTG kolana lewego i kręgosłupa L-S stwierdzono niewielką skoliozę prawostronną kręgosłupa, obecny krąg przejściowy L6, zmiany zwyrodnieniowo-wytwórcze w postaci zaostrzeń oraz drobnych wyrosła kostnych na krawędziach trzonów z wytworzeniem mostu kostnego na bocznej krawędzi na poziomie L2-L3 (wynik badania k. 31).

Dalsze leczenie w warunkach ambulatoryjnych powódka kontynuowała w Poradni Ortopedycznej Centrum Medycznego (...) s.c. w Ś. (historia choroby k. 32).

W dniu 15 października 2010 roku u powódki wykonano RTG stawów kolanowych i stwierdzono zmiany zwyrodnieniowe obu stawów kolanowych w postaci wyciągnięć kostnych na wyniosłościach międzykłykciowych, nieco węższą szparę stawową lewego stawu kolanowego w przedziale bocznym, fabella w prawym stawie, zwapnienia w przyczepie ścięgna czworogłowego do rzepki w obu stawach kolanowych (wynik badania k.51).

W dniu 25 października 2010 roku w Centrum Medycznym (...) w L. wykonano u powódki badanie USG lewego stawu kolanowego i stwierdzono zwiększoną ilość płynu w stawie z przerostem błony maziowej w zachyłku nadrzepakowym, prawidłowe rzepki z ich niewielką lateralizacją przy napięciu mięśnia czterogłowego, wcięcie międzykłykciowe prawidłowo wykształcone, cechy przebytego uszkodzenia więzadła krzyżowego przedniego, w dole podkolanowym otorebkowaną przestrzeń płynową (wynik badania k. 50).

W okresie od dnia 10 do 13 stycznia 2011 roku powódka M. M. (1) była hospitalizowana w Oddziale Chirurgii Ogólnej i Urazowej Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w K.. W dniu 11 stycznia 2011 roku wykonano artroskopię lewego stawu kolanowego, stwierdzono kłykiec przyśrodkowy udowy chrząstka uszkodzona w części przyśrodkowej podstawy (...) wyrosła kostną, którą wycięto. Powódka została wypisana z rozpoznaniem wysiękowego zapalenia stawu kolanowego lewego, artrozą przedziału przyśrodkowego (karta informacyjna k. 52, historia choroby k. 158).

Ponownie powódka była hospitalizowana w okresie od dnia 28 lutego do dnia 11 marca 2011 roku w Oddziale Chirurgii Ogólnej i Urazowej Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w K..

W dniu 2 marca 2011 roku wykonano zabieg operacyjny – ostetomię podkolanową piszczeli lewej, ubytek uzupełniono z talerza biodrowego, założono drenaż, ranę wygojono. W dniu 27 września 2011 roku dokonano usunięcia materiału zespalającego (karta informacyjna k. 56 i k. 61, historia choroby k. 176, karta informacyjna k. 197).

Powódka od dnia 30 kwietnia 2004 roku, z powodu stresu i zaburzeń adaptacyjnych, korzystała z leczenia w warunkach ambulatoryjnych w Poradni Psychologicznej (zaświadczenie k. 8, historia choroby k. 23-25 i k. 139-140).

W okresie od dnia 7 maja 2008 roku do dnia 20 maja 2008 roku korzystała z zabiegów rehabilitacyjnych w Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Ś. (zaświadczenie k. 11).

Z opinii biegłego sądowego w zakresie chirurgii, ortopedii i rehabilitacji medycznej dr. n. med. Z. K. wynika, iż w wyniku wypadku komunikacyjnego z dnia 23 marca 2008 roku powódka M. M. (1) doznała urazu skrętnego kręgosłupa szyjnego, stłuczenia klatki piersiowej, stłuczenia lewego stawu biodrowego i lewego stawu kolanowego z naruszeniem istniejących zmian zwyrodnieniowych kolana lewego, co spowodowało 10% trwałe-długotrwałe uszkodzenie na jej zdrowiu. Dolegliwości o charakterze subiektywnym mogły utrzymywać się u powódki do 6 miesięcy od wypadku. W okresie do 7 kwietnia 2008 roku powódka mogła wymagać pomocy ze strony osób drugich w wykonywaniu niektórych czynności dnia codziennego do czterech godzin dziennie. Stopień nasilenia cierpień w okresie do 6 tygodni po wypadku był znaczny, związany był z samym urazem, stresem pourazowym, koniecznością leczenia specjalistycznego, koniecznością noszenia kołnierza ortopedycznego. Po tym okresie do sześciu miesięcy stopień nasilenia cierpień był miernie nasilony, związany był z okresowymi wizytami lekarskimi. Po tym okresie stopień nasilenia cierpień był nieznaczny, związany jest z subiektywnymi dolegliwościami

i poczuciem doznanej krzywdy. Powódka w wyniku następstw wypadku nie ma ograniczeń w wykonywaniu czynności dnia codziennego. Rokowania na przyszłość w związku z następstwami przedmiotowego wypadku są dobre.

U powódki dwa lata po wypadku doszło do zaostrzenia dolegliwości bólowych odcinka lędźwiowego kręgosłupa w związku z postępującymi zmianami zwyrodnieniowymi i wadą wrodzoną kręgosłupa. Doszło do zaostrzenia dolegliwości bólowych lewego stawu kolanowego w przebiegu postępujących zmian zwyrodnieniowo-przeciążeniowych. Wypadek z dnia 23 marca 2008 roku mógł spowodować naruszenie postępujących zmian zwyrodnieniowo-przeciążeniowych w lewym stawie kolanowym. W wyniku stłuczenia lewego kolana doszło u powódki do uszkodzenia chrząstki stawowej, co spowodowało szybszy niż fizjologicznie rozwój zmian w chrząstce stawowej i lewym stawie kolanowym, określanych jako zmiany zwyrodnieniowe. Dalsze dolegliwości związane ze zmianami zwyrodnieniowymi i zapaleniem lewego stawu kolanowego, wymagające leczenia operacyjnego nie pozostają w związku

z obrażeniami kolana lewego doznanymi w wypadku komunikacyjnym (opinia biegłego sądowego w zakresie chirurgii, ortopedii i rehabilitacji medycznej

k. 306-310 i k. 336-340).

Z opinii biegłego sądowego specjalisty neurologa dr B. A. wynika, iż w wyniku wypadku z dnia 23 marca 2008 roku powódka doznała ogólnych potłuczeń ciała, lewego uda i podudzia, klatki piersiowej, dystorsji kręgosłupa szyjnego i urazu głowy bez utraty przytomności. Zdarzenie i przebyte

w następstwie leczenie niewątpliwie spowodowało u powódki cierpienie fizyczne przez kilka miesięcy oraz psychiczne utrzymujące się w mniejszym zakresie nadal. Aktualny stan zdrowia powódki nie wymaga leczenia neurologicznego. Stwierdzone w wyniku urazu dysfunkcje głównie narządu ruchu w postaci dystorsji kręgosłupa szyjnego i dysfunkcji stawów kolanowych mogły utrudniać powódce przez okres kilku miesięcy wykonywanie niektórych czynności życia codziennego i wówczas powódka wymagała pomocy osób trzecich, obecnie nie wymaga takiej pomocy. Z powodu bólów głowy i zmian zachowania (lęki, nerwowość, zaburzenia snu) powódka wymagała konsultacji psychologicznych i psychoterapii, objawy te należy tłumaczyć ujawnieniem nerwicy pourazowej

w wyniku stresu związanego z wypadkiem. Na skutek wypadku zwiększyły się potrzeby powódki związane z kosztami wizyt lekarskich, kosztów leków

i rehabilitacji. Stan neurologiczny powódki nie uległ zasadniczo zmianie po wypadku, ze względu na stan neurologiczny nie stwierdza się obecnie ograniczeń w wykonywaniu codziennych czynności ani ograniczeń możliwości podjęcia

i wykonywania pracy zarobkowej. Rokowanie co do stanu zdrowia powódki

w przyszłości jest pomyślne. Trwały uszczerbek na zdrowiu powódki z uwagi na nerwicę związaną z doznanym urazem, biegła określiła na 3% (opinia biegłej sądowej neurolog k. 295-298).

Zdaniem biegłego sądowego specjalisty psychiatry lek. med. A. K., w wyniku doznanego urazu w dniu 23 marca 2008 roku, powódka M. M. (1) doznała zaburzeń stanu psychicznego o obrazie czynnościowych zaburzeń adaptacyjnych, lękowo-depresyjnych mieszanych, które częściowo ograniczają rodzinne i zawodowe funkcjonowanie powódki. Objawy tych zaburzeń utrzymują się u powódki do chwili obecnej. Stwierdzone u powódki zaburzenia wywołały długotrwały uszczerbek na jej zdrowiu w wysokości 5%. Powódka wymaga dalszego leczenia, leczeniem z wyboru powinna być psychoterapia i ewentualnie kontynuacja leczenia psychiatrycznego ambulatoryjnego. W wyniku prawidłowo prowadzonego leczenia istnieje szansa na całkowity powrót do zdrowia powódki M. M. (1), ale nie można całkowicie określić w jakim czasie (opinia biegłego psychiatry k. 372-379).

M. M. (1) w piśmie z dnia 25 lipca 2008 roku, doręczonym pozwanemu

w dniu 1 sierpnia 2008 roku dokonała zgłoszenia szkody ubezpieczycielowi.

W piśmie tym zgłoszono żądanie wypłaty zadośćuczynienia w kwocie 20.000,00zł (pismo k. 30 akt szkody).

W ramach likwidacji szkody pozwany ubezpieczyciel decyzją z dnia

7 sierpnia 2008 roku przyznał powódce kwotę 1.000zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, zaś decyzją z dnia 13 października 2008 roku kwotę 3.000zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, łącznie 4.000,00zł (decyzje k. 37, k. 50, k. 62 akt szkody).

M. M. (1) (obecnie lat 53) w chwili wypadku miała 47 lat, zamieszkiwała w Ś. wraz z mężem i synem. Syn obecnie ma 31 lat.

W dacie wypadku powódka była zatrudniona na stanowisku sprzedawcy

w Przedsiębiorstwie Produkcyjno-Handlowo-Usługowym (...) w Ś.. Na skutek wypadku z dnia 28 marca 2008 roku wystąpił u niej rozstrój zdrowia powodujący ograniczenia jej dotychczasowego sposobu życia, do dnia dzisiejszego powódka odczuwa skutki wypadku. Odczuwa dolegliwości bólowe związane przede wszystkim z urazem lewego kolana. Po wypadku powódka stała się osobą zamkniętą w sobie, małomówną, nerwową, płacziwą, do chwili obecnej występują u niej zaburzenia adaptacyjne. Po wypadku powódka powróciła do pracy jednakże ma problemy z wykonywaniem obowiązków pracowniczych bowiem dłuższe chodzenie i stanie wywołuje nasilenie dolegliwości bólowych kręgosłupa. Powódka nie może także dźwigać zakupów, ma problemy ze sprzątaniem, myciem okien, zawieszeniem zasłon. Mąż powódki w wyniku urazu mózgu doznanego w przedmiotowym wypadku ma zaniki pamięci, zaś syn powódki ma problemy z barkiem, powódka nie może liczyć na jego pomoc w pracach fizycznych (zeznania M. M. (1) k. 204 i k. 348v-349v).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych wyżej dowodów.

W niniejszej sprawie pozwany nie kwestionuje swej odpowiedzialności za skutki wypadku jakiemu uległa powódka. Sporny natomiast jest zakres skutków, jakie poniosła M. M. (1) oraz wysokość należnego jej z tego tytułu zadośćuczynienia za doznaną krzywdę.

Ustalając zakres obrażeń jakich doznała powódka w wyniku opisanego powyższej wypadku, jak też aktualnie odczuwanych przez nią dolegliwości zdrowotnych, Sąd oparł się na dokumentacji medycznej zgromadzonej w aktach sprawy oraz opiniach biegłych lekarzy. Dowody te są ze sobą zbieżne i zgodne.

Należy zauważyć, że w sprawie zasięgnięto opinii trzech biegłych sądowych (neurologa, chirurga urazowego ortopedii i rehabilitacji medycznej oraz psychiatry). W ramach kontroli merytorycznej i formalnej opinii biegłych, nie dopatrzył się Sąd nieprawidłowości pozwalających na odebranie złożonym opiniom przymiotu pełnowartościowego źródła

dowodowego. Biegli wskazali bowiem wszelkie przesłanki przyjętego rozumowania, przedstawili także jego tok. Wnioski płynące z opinii przedstawione są klarownie i logicznie wynikają z przyjętych podstaw. Sąd nie dopatrywał się błędów logicznych, niezgodności z życiowym doświadczeniem bądź też niespójności z pozostałym materiałem dowodowym. W tych warunkach opinie biegłych posłużyły za pełnowartościową podstawę dokonanych ustaleń faktycznych.

W tym miejscu podnieść należy, że wprawdzie oddalony został wniosek pełnomocnika pozwanego o dopuszczenie dowodu z kolejnej uzupełniającej opinii biegłego z zakresu chirurgii urazowej i ortopedii Z. K., to dowód z tej opinii uzupełniającej byłby nieprzydatny z punktu widzenia merytorycznego rozstrzygnięcia (pismo pozwanego – wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii uzupełniającej k 343). Opinia uzupełniająca dotyczyć miałaby kwestii wysokości ustalonego przez biegłego procentowego przyczynienia się do powstałego uszczerbku na zdrowiu powódki fizjologicznych (istniejących przed wypadkiem) zmian zwyrodnieniowych. Tymczasem okoliczności, które Sąd bierze pod uwagę przy ustalaniu wysokości należnego poszkodowanemu zadośćuczynienia, są inne i będą wymienione w dalszej części uzasadnienia. Procentowy uszczerbek na zdrowiu ma wprawdzie znaczenie poglądowe, czy obrazowe, ale nie ma znaczenia przesądzającego. Tym samym dopuszczenie dowodu z opinii uzupełniającej służyłoby jedynie nieuzasadnionemu przedłużeniu postępowania w sprawie.

Sąd podzielił zeznania powódki M. M. (1) w zakresie rodzaju, długotrwałości, intensywności jej cierpień oraz zmiany trybu jej życia spowodowanej wypadkiem, gdyż są one logiczne, spójne i zgodne z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie.

Prawdziwość zgromadzonych w sprawie dokumentów urzędowych i prywatnych nie była przedmiotem zarzutów stron, a także nie wzbudziła wątpliwości Sądu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo zasługuje na uwzględnienie w części.

W niniejszej sprawie powódka M. M. (1) domagała się od pozwanego przyznania zadośćuczynienia z powodu cierpień spowodowanych następstwami wypadku z dnia 23 marca 2008 roku. Ponadto wniosła o ustalenie, że pozwany ponosi odpowiedzialność za dalsze, mogące wystąpić w przyszłości następstwa obrażeń jakich doznała w przedmiotowym wypadku.

Kwestia odpowiedzialności pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. wobec powódki za skutki wypadku z dnia 23 marca 2008 roku, była co do zasady bezsporna.

Bezsporne między stronami były też okoliczności dotyczące hospitalizacji i leczenia powódki, którym była poddana po wypadku, jak również fakt i okoliczności związane z wypadkiem. Sporny natomiast jest rozmiar cierpień i krzywd, jakich doznała powódka na skutek przedmiotowego wypadku, a w związku z tym rodzaj i wysokość należnych jej z tego tytułu świadczeń.

Wyrazem tego było stanowisko pozwanego zawarte w odpowiedzi na pozew sprowadzające się do zakwestionowania dalszych roszczeń powódki, poza wypłaconym już przed wniesieniem pozwu zadośćuczynieniem w łącznej wysokości 4.000,00 zł.

Na wstępie wskazać należy, iż powódka M. M. (1) w chwili zdarzenia podróżowała samochodem osobowym marki O. (...) jako pasażer. Sprawcą wypadku był kierujący samochodem osobowym marki V. (...) - K. T., który poruszając się z nadmierną prędkością - 100km/h, będąc w stanie nietrzeźwości, jadąc od N. w kierunku L., stracił panowanie nad pojazdem, zjechał na przeciwny pas ruchu i zderzył się czołowo z jadącym od L. w kierunku N. samochodem marki O. (...), którym kierował M. M. (2)- mąż powódki. W wyniku wypadku, K. T. poniósł śmierć na miejscu. Podstawę odpowiedzialności pozwanego zakładu ubezpieczeń stanowi art. 805 § 1 k.c. w zw. z art. 822 § 1, 2, 4 k.c. i art. 445 § 1

k.c. oraz art. 9, 9a i 12 ustawy z dnia 22.05.2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. 2003/124/1152 ze zm.). Porządkowo należy zaznaczyć, że bezpośrednia odpowiedzialność ubezpieczającego za szkodę wynika z art. 436 § 1 k.c. w zw. z art. 435 § 1 k.c..

W niniejszej sprawie zarówno sama zasada pełnej odpowiedzialności sprawcy wypadku, jak też zastępczej odpowiedzialności ubezpieczyciela nie były sporne.

Zgodnie z dyspozycją art. 445 §1 k.c., w wypadku uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia, Sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Podnosi się przy tym, że zadośćuczynienie ma walor kompensacyjny, chociaż krzywda określana też jako szkoda niemajątkowa, polegająca na cierpieniach fizycznych

i psychicznych, ma charakter niewymierny i nie może być w pełni pokryta świadczeniem pieniężnym. Dlatego do kompetencji Sądu należy przyznanie pokrzywdzonemu odpowiedniej sumy, która złagodzi ujemne doznania i uczucia związane z wyrządzoną szkodą. Określenie wysokości tej sumy powinno następować przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności występujących

w indywidualnym przypadku, w związku z konkretną osobą poszkodowanego

i sytuacją życiową w jakiej się znalazł (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia

13 grudnia 2007 roku, sygn. akt I CSK 384/07 Lex nr 351186, z dnia 22 czerwca 2005 roku, sygn. akt III CK 392/04 Lex nr 177203, wyrok Sądu Najwyższego

z dnia 29 maja 2008 roku, sygn. akt II CSK 78/08 LEX nr 420389).

Przechodząc do oceny zasadności roszczenia M. M. (1)

o zadośćuczynienie, w wysokości 150.000,00 zł Sąd miał na uwadze również fakt, że o tym, czy jakakolwiek szkoda niemajątkowa miała w ogóle miejsce, nie decyduje subiektywne odczucie osoby zainteresowanej, ale obiektywna ocena konkretnych okoliczności. Aktualnie w judykaturze i doktrynie prawa odchodzi się bowiem od dawniej zajmowanego stanowiska, że o fakcie naruszenia dobra osobistego decydują oceny indywidualne (por. A. Szpunar „Zadośćuczynienie za szkodę niemajątkową” Oficyna Wydawnicza „Branta”, Bydgoszcz 1999, str. 107, a także Z. Radwański, S. Rudnicki „Komentarz do kodeksu cywilnego. Część ogólna”, Wyd. Praw. W-wa 1998, str. 66, teza 9).

Dodatkowo należy wskazać, że przy ocenie rozmiaru krzywdy pomocnym dowodem w sprawie były opinie lekarzy posiadających wiadomości specjalne.

Swoboda sądu przy ustalaniu sumy zadośćuczynienia – większa niż przy odszkodowaniu sensu stricto – musi mimo wszystko opierać się na sprawdzalnych, obiektywnych kryteriach, do których zalicza się w judykaturze rodzaj, intensywność, czas trwania cierpień, rokowania co do stanu poszkodowanego na przyszłość, trwałość następstw urazu skutkujących cierpieniami, nieodwracalność następstw uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia (kalectwo, oszpeccenie), rodzaj wykonywanej pracy, szanse na przyszłość, poczucie nieprzydatności społecznej oraz inne czynniki podobnej natury, wiek, płeć, dotychczasowe perspektywy życiowe, poczucie bezradności, zmiany w stosunkach rodzinnych i towarzyskich (por. uchwała pełnego składu Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 1973 roku, sygn. akt III CZP 37/ 73 OSNCP 1974/9/145, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 2006 roku, sygn. akt IV CSK 80/05 OSNC 2006/10/177, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 listopada 2007 roku, sygn. akt V CSK 245/07, LEX 369691, A.Szpunar op.cit. str. 194-195). Judykatura konsekwentnie przestrzega zarazem zasady, że zadośćuczynienie nie może być symboliczne, ale nie może też prowadzić do bogacenia się poszkodowanego (vide orzecznictwo przywołane w przypisie nr 108 na str. 78 w J.Panowicz-Lipska „Majątkowa ochrona dóbr osobistych” Wyd.Praw. W-wa 1975, analogicznie SO w Lublinie w wyroku z dnia 19.12.2002 r. w sprawie II Ca 617/02).

Suma pieniężna przyznawana tytułem zadośćuczynienia, mająca odpowiadać rozmiarowi krzywdy ustalonemu w opisany powyżej sposób, nie usuwa de facto, co wskazano wcześniej, szkody niemajątkowej. W doktrynie prawa cywilnego podkreśla się, że zadośćuczynienie ma charakter kompensacyjny, a nie karny i winno dostarczać poszkodowanemu realnej wartości ekonomicznej tak, by poszkodowany „mógł za jej pomocą zatrzeć, lub co najmniej

złagodzić odczucie krzywdy i odzyskać równowagę psychiczną”, przy jednoczesnym utrzymaniu w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa (por. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 24 lutego 2012 roku, sygn. akt I ACa 84/12, LEX 1124827, tak też uchwała pełnego składu Izby Cywilnej SN z 08.12.1973 III CZP 37/73 OSNC 1974. p.145; identycznie A.Szpunar op.cit. str. 181, 183-185).

Reasumując, zadośćuczynienie pieniężne powinno stanowić rekompensatę za całą doznaną krzywdę i być utrzymane w rozsądnych granicach.

Dodatkowo, w judykaturze i doktrynie podkreśla się, że przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia, które ze swej istoty ma jednorazowo rekompensować całą krzywdę (a więc również skutki przyszłe), ustalone trwale skutki zdarzenia (jak w niniejszej sprawie) powinny być szczególnie wnikliwie uwzględniane tak, by te „przyszłe” elementy krzywdy zostały „z góry” zrekompensowane w przyznanym już zadośćuczynieniu (por. wyrok S.Apel. w Lublinie z dnia 29.05.2007 r. I ACa 270/07 oraz G. Bieniek w: „Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga trzecia. Zobowiązania”, Wyd. Praw. W-wa 1996, Tom I, str. 368).

Wskazane zasady wyrokowania w sprawach o zasądzenie zadośćuczynienia znalazły potwierdzenie w najnowszej judykaturze (por. wyrok SN z 09.11.2007 r. V CSK 245/07 OSNC-ZD 2008/D/95).

Ustalając, zatem obecnie wysokość zadośćuczynienia Sąd musiał określić je na poziomie, który pozwoliłby u powódki „zatrzeć, lub co najmniej złagodzić odczucie krzywdy i odzyskać równowagę psychiczną” nie tylko wobec odczuwanych dotychczas, od ponad 6 lat, cierpień psychicznych i fizycznych (w tym zwłaszcza kilkakrotne pobyty w szpitalu, leczenie rehabilitacyjne, zabiegi operacyjne), lecz wywołałby „z góry” analogiczny efekt, w odniesieniu do ustalonych jednoznacznie w sprawie skutków, mających dotyczyć powódki do końca jej życia. W ocenie Sądu, już tylko ten element oceny rozmiaru krzywdy nakazywał przyjąć, że łączne zadośćuczynienie (tj. biorąc pod uwagę kwotę 4.000,00 zł wypłaconą przez pozwanego w toku postępowania likwidacyjnego) w kwocie 64.000,00 zł nie jest rażąco wygórowane, w realiach sprawy.

Skutki urazów doznanych przez M. M. (1) w wyniku wypadku

z dnia 23 marca 2008 roku są odczuwalne do chwili obecnej. W wyniku przedmiotowego wypadku, powódka doznała urazu skrętnego kręgosłupa szyjnego, stłuczenia klatki piersiowej, stłuczenia lewego stawu biodrowego i lewego stawu kolanowego z naruszeniem istniejących zmian zwyrodnieniowych kolana lewego. U powódki dwa lata po wypadku doszło do zaostrzenia dolegliwości bólowych odcinka lędźwiowego kręgosłupa w związku z postępującymi zmianami zwyrodnieniowymi i wadą wrodzoną kręgosłupa. Doszło do zaostrzenia dolegliwości bólowych lewego stawu kolanowego

w przebiegu postępujących zmian zwyrodnieniowo-przeciążeniowych. Wypadek

z dnia 23 marca 2008 roku mógł spowodować naruszenie postępujących zmian zwyrodnieniowo-przeciążeniowych w lewym stawie kolanowym. W wyniku stłuczenia lewego kolana doszło u powódki do uszkodzenia chrząstki stawowej, co spowodowało szybszy niż fizjologicznie rozwój zmian w chrząstce stawowej

i lewym stawie kolanowym, określanym jako zmiany zwyrodnieniowe. Zdarzenie i przebyte w następstwie leczenie niewątpliwie spowodowało u powódki cierpienie fizyczne przez kilka miesięcy oraz psychiczne utrzymujące się

w mniejszym zakresie nadal. Aktualny stan zdrowia powódki nie wymaga leczenia neurologicznego. Stwierdzone w wyniku urazu dysfunkcje głównie narządu ruchu w postaci dystorsji kręgosłupa szyjnego i dysfunkcji stawów kolanowych mogły utrudniać powódce przez okres kilku miesięcy wykonywanie niektórych czynności życia codziennego i wówczas powódka wymagała pomocy osób trzecich. Z powodu bólów głowy i zmian zachowania (lęki, nerwowość, zaburzenia snu) powódka wymagała konsultacji psychologicznych

i psychoterapii. Nadto w wyniku doznanego urazu w dniu 23 marca 2008 roku, powódka M. M. (1) doznała zaburzeń stanu psychicznego o obrazie czynnościowych zaburzeń adaptacyjnych, lękowo-depresyjnych mieszanych, które częściowo ograniczają rodzinne i zawodowe funkcjonowanie powódki. Objawy tych zaburzeń utrzymują się do chwili obecnej. Powódka wymaga dalszego leczenia, leczeniem z wyboru powinna być psychoterapia i ewentualnie kontynuacja leczenia psychiatrycznego ambulatoryjnego.

W związku z powyższym należy stwierdzić, że życie powódki w wyniku wypadku w istotny sposób zmieniło się.

Sąd miał na uwadze również wiek powódki, jej widoki na przyszłość porównane przy uwzględnieniu urazu z dnia 23 marca 2008 roku i przy hipotetycznym braku przedmiotowego zdarzenia.

M. M. (1) uległa wypadkowi w wieku 47 lat, a więc jako osoba dość młoda, zdrowa, w żaden sposób nie ograniczana w czynnościach życiowych. Fakt ten Sąd poczytał za okoliczność wpływającą na znaczące podwyższenie zadośćuczynienia, ponad kwotę świadczenia zaproponowaną przez pozwane towarzystwo ubezpieczeń, gdyż trwałe, nieodwracalne skutki wypadku będzie musiała ona znosić potencjalnie przez dalsze kilkadziesiąt lat swojego życia. Nie ulega także wątpliwości, że powódka wskutek wypadku, przez kilka tygodni, została w znacznym stopniu ograniczona w możliwości właściwego zaangażowania się w życie zawodowe i rodzinne.

Na ustalenie wysokości zadośćuczynienia miał wpływ także fakt, że samo zdarzenie i jego skutki nie zniweczyły możliwości powrotu powódki do dotychczasowego życia rodzinnego i zawodowego, po okresie podstawowej rekonwalescencji, nie wywołało zatem poczucia całkowitej nieprzydatności społecznej i zależności od innych osób. Stan neurologiczny powódki nie uległ zasadniczo zmianie po wypadku, ze względu na stan neurologiczny nie stwierdza się obecnie ograniczeń w wykonywaniu codziennych czynności ani ograniczeń możliwości podjęcia i wykonywania pracy zarobkowej. Rokowanie co do stanu zdrowia powódki w przyszłości jest pomyślne. Powódka w wyniku następstw wypadku ze względów ortopedycznych również nie ma ograniczeń w wykonywaniu czynności dnia codziennego. Rokowania na przyszłość w związku z następstwami przedmiotowego wypadku są dobre. Okoliczności te z kolei wskazywały na niezasadność żądań powódki w wysokości zgłoszonej w pozwie.

Reasumując należy wskazać, że w wyniku wypadku komunikacyjnego z dnia 23 marca 2008 roku M. M. (1) doznała szkody niemajątkowej. Mając na uwadze okoliczności niniejszej sprawy należy uznać, że adekwatną łączną kwotą zadośćuczynienia za doznaną przez powódkę krzywdę jest kwota 64.000,00 zł. Dalej idące roszczenie, jako wygórowane należało uznać za niezasadne i podlegające oddaleniu.

W związku z faktem, iż pozwane towarzystwo ubezpieczeń wypłaciło powódce kwotę 4.000,00 zł tytułem zadośćuczynienia, Sąd w pkt I wyroku, na podstawie wskazanych przepisów zasądził od pozwanego na rzecz M. M. (1) kwotę 60.000,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od kwoty 16.000,00 zł. od dnia 27 czerwca 2012 roku do dnia zapłaty i od kwoty 44.000,00 zł od dnia 17 września 2012 roku do dnia zapłaty. Strona powodowa domagała się zasądzenia odsetek ustawowych od żądanego zadośćuczynienia od dnia wniesienia pozwu, tj. jak wskazano, od dnia złożenia pozwu w biurze podawczym Sądu Okręgowego w L.. Wskazać należy, iż zgodnie bowiem z art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. z 2003 roku, Nr 124, poz. 1152 ze zm.) zakład ubezpieczeń wypłaca odszkodowanie w terminie 30 dni licząc od dnia złożenia przez poszkodowanego lub uprawnionego zawiadomienia o szkodzie. Biorąc pod uwagę fakt, iż pismem z dnia 25 lipca 2008 roku (k. 30 akt szkody) powódka zgłosiła pozwanemu szkodę żądając wypłaty kwoty 20.000,00 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, zaś pozew w niniejszej sprawie został złożony w dniu 27 czerwca 2012 roku, Sąd uznał, iż uzasadnione jest zasądzenie odsetek zgodnie z żądaniem pozwu co do kwoty 16.000,00 zł. Natomiast biorąc pod uwagę fakt, iż powódka żądanie w zakresie zadośćuczynienia przekraczającego kwotę 20.000,00 zł zgłosiła dopiero w pozwie, Sąd zasądził odsetki ustawowe od pozostałej kwoty 44.000,00 zł po upływie 30 dni od daty doręczenia pozwanemu odpisu pozwu, co miało miejsce w dniu 16 sierpnia 2012 roku, uznając, iż od tego czasu pozwany pozostaje w opóźnieniu co do powyższej kwoty (punkt I wyroku).

W pozostałej części żądania co do kwoty zadośćuczynienia Sąd powództwo oddalił.

Za usprawiedliwione uznać należało żądanie w zakresie w jakim powódka domagała się ustalenia odpowiedzialności pozwanego za szkody mogące powstać u niej w przyszłości, a wynikające z wypadku z dnia 23 marca 2008 roku. W sprawie o naprawienie szkody wynikłej z uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia zasądzenie określonego świadczenia nie wyłącza, co do zasady, jednoczesnego ustalenia w sentencji wyroku odpowiedzialności pozwanego za szkody mogące powstać w przyszłości z tego samego zdarzenia. Pogląd taki wyraził Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 17 kwietnia 1970 roku, która to uchwała ma moc zasady prawnej (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1970 roku, III PZP 34 / 69, OSNC 1970 / 12 / 217). Szkody na osobie nie zawsze bowiem powstają jednocześnie ze zdarzeniem, które wywołało uszkodzenie ciała. Są one z istoty swej rozwojowe. Poszkodowany z reguły nie może w chwili wszczęcia procesu dochodzić wszystkich roszczeń, jakie mogą mu przysługiwać z określonego stosunku prawnego. Z opinii biegłego ortopedy wynika, że wypadek z dnia 23 marca 2008 roku mógł spowodować naruszenie postępujących u powódki zmian zwyrodnieniowo-przeciążeniowych w lewym stawie kolanowym, z czego można wywnioskować, iż w przyszłości ortopedyczny stan zdrowia powódki może się pogorszyć i może ona wymagać dalszego leczenia. Nadto z opinii biegłego psychiatry wynika, iż powódka wymaga dalszego leczenia, leczeniem z wyboru powinna być psychoterapia i ewentualnie kontynuacja leczenia psychiatrycznego ambulatoryjnego. W wyniku prawidłowo prowadzonego leczenia istnieje szansa na całkowity powrót do zdrowia powódki M. M. (1), ale nie można całkowicie określić w jakim czasie i jak będzie ono przebiegało. Zatem w punkcie II wyroku Sąd ustalił, że pozwany (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. ponosi odpowiedzialność za dalsze, mogące wystąpić w przyszłości skutki, wynikające z urazu, jakiego doznała powódka M. M. (1) w dniu 23 marca 2008 roku.

W pozostałej części żądanie pozwu jako niezasadne i wygórowane zostało oddalone.

Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu oparto na treści art. 100 k.p.c., zgodnie z którym w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Z uwagi na fakt, iż powódka utrzymała się ze swoim żądaniem w 40 %, pozwany w części uległ, zaś obie strony występowały z profesjonalnymi pełnomocnikami, Sąd zniósł między stronami wzajemnie koszty procesu.

Powódka z uwagi na swoją sytuację rodzinną i majątkową zwolniona była od opłaty sądowej w całości. Sytuacja ta, jak ustalił Sąd, nie zmieniła się do czasu zakończenia procesu. Powyższe uzasadnia więc nie obciążanie powódki nieuiszczonymi w sprawie kosztami sądowymi. Z uwagi na fakt, że pozwany uległ tylko w części co do wysuwanych w tym procesie wysokości żądań, Sąd nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa część kosztów sądowych w kwocie 4.015,50zł, przejmując pozostałe nieuiszczone koszty sądowe (w tym nieuiszczone wydatki) na rzecz Skarbu Państwa na podstawie (a contrario) art. 113 ust.1 ustawy z dnia 25 lipca 2005r.(t.j. Dz. U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594 z późn.zm.).

Z tych względów, orzeczono, jak w wyroku.